

BELVÁROSI TANODA ALAPÍTVÁNY

1056 Budapest, Irányi utca 19. | tel. 06 30 517 22 46 | www.btabp.hu | info@btabp.hu

„Nem a probléma érdekes, hanem az ember”

Belvárosi Tanoda Alapítvány

Alapítás éve: 1990

Tartalom

1. Küldetés

1.1. Akikért dolgozunk

1.2. Amit teszünk

2. Történetünk

2.1. Második Esély Iskola – Belvárosi Tanoda Alapítványi Gimnázium és Szakközépiskola

3. Módszertani anyagaink

4. Nemzetközi projektjeink

Budapest, 2015. szeptember 30.

Győrik Edit

Elnök, szakmai vezető

BELVÁROSI TANODA ALAPÍTVÁNY

1056 Budapest, Irányi utca 19. | tel. 06 30 517 22 46 | www.btabp.hu | info@btabp.hu

1. Küldetés

A Belvárosi Tanoda Alapítvány (továbbiakban BTA) feladata és tevékenysége az intézményes ellátásból kihullott, deviáns, veszélyeztetett, középiskolából kimaradt, kallódó fiatalok komplex - gondozást, személyiségfejlesztést, oktatást, reintegrációt magába foglaló – ellátása. Olyan befogadó programokat működtetünk, amelyhez konkrétan megfogalmazott célok nélkül, a személyes támogatás, a közösségi lét és az egyéni fejlődés reményében lehet fordulni. Tevékenységrendszerünkben reszocializációs folyamatot, a személyt teljes körűen befolyásoló hatásrendszert valósítunk meg.

A megalakulástól kezdve folyamatosan működtetjük középiskolából kimaradt fiatalok számára szervezett, saját műhelymunkában kidolgozott és kipróbált, személyközpontú módszerrel dolgozó, tandíjmentes középiskolánkat. A túljelentkezés évente tízszeres! Jelentős tapasztalatokkal és eredményekkel, módszertani tudással rendelkezünk a középfokú oktatásból lemorzsolódó fiatalok megkeresésében, képzésében és gondozásában. Évente 5-600 ilyen fiatallal kerülünk kapcsolatba, s többféle ellátási formában dolgozunk velük: felkészítés az érettségire, szakképzés, mentálhigiénés-, pszichoszociális gondozás, életvezetési tanácsadás, esetkezelés, csoportfoglalkozások és -terápiák, szabadidőszervezés, készségfejlesztés, pályaorientációs kurzusok. Az oktatási programon túl közösségi és szociális jellegű ellátást is biztosítunk.

Nem módszert alkalmazunk, hanem az egyénnel kialakított mély kapcsolatban olyan új hatásokat szeretnénk elérni, melyek egy pozitívabb viselkedésmintát tükröznek és kínálnak. Nem megváltoztatni szeretnénk a fiatalokat, hanem megmutatni egy másik, új, választható utat; a választás döntését rájuk bízunk. Számunkra **NEM A PROBLÉMA ÉRDEKES, HANEM AZ EMBER!**

1.1. Akikért dolgozunk

Kallódó, középfokú oktatásból kimaradt, hátrányos helyzetű fiatalok, akik életük során *oktatási, munkaerő-piaci szociális, gazdasági, egészségügyi, kulturális, földrajzi* akadályokkal küzdenek, melyek megfosztják őket a formális és nem - formális oktatásban való részvételtől, a mobilitástól, és attól, hogy részt vegyenek a társadalom életében, hogy a társadalom részének érezzék magukat. Akik segítség és felkészítés nélkül csak nehezen tudnak elhelyezkedni, és akik összetett szolgáltatásrendszert igényelnek ahhoz, hogy el

BELVÁROSI TANODA ALAPÍTVÁNY

1056 Budapest, Irányi utca 19. | tel. 06 30 517 22 46 | www.btabp.hu | info@btabp.hu

tudjanak helyezkedni a munkaerőpiacon.

Szakemberek, intézmények, szervezetek - középfokú oktatási intézmények, pedagógusok, vezetők, ifjúságsegítő intézmények, szervezetek, tanuló pedagógusok, szociális munkások, ifjúságsegítő szakemberek – akik a hátrányos helyzetű, kallódó fiatalokkal foglalkoznak. Elkötelezettséget éreznek a környezetükben élő fiatalok sorsának, életútjának alakulásáért és fejleszteni kívánják személyiségüket és tudásukat a fiatalok minőségibb támogatásának érdekében.

1.2. Amit teszünk

Sok szakma foglalkozik a hátrányos helyzetű, lemorzsolódó, kallódó fiatalokkal. Az őket jellemző problémák szinte minden szeletére kialakult egy-egy szakág: szegénység, szocializációs problémák, kábítószer fogyasztás, tanulási képességek fejletlensége, szociális kompetencia hiányok, betegségek, magatartás zavarok, stb. A valóságban ez azt is jelenti, hogy az egyén, a fiatal elveszik a problémákat egymástól függetlenül kezelő és megközelítő, szakmák, szakemberek és intézmények között. Ezzel szemben a hatékony gyakorlati megoldások sajátja, pont az egyéni bánásmód, a személyközpontú megközelítés, aminek lényege, hogy nem a problémára, hanem a személyre reagál, annak minden problémájával együtt. A problémás fiatalok egy őket megértő emberben tudnak megbízni. Ez a bizalom pedig az első lépés bármely irányú gondozásukban. Ezért igyekszünk a fiataloknak kínált oktatási-gondozási-közösségi szolgáltatások mellett összefogni, együttműködésre serkenteni és fejleszteni, azokat a szakembereket, akik e fiatalok bármely irányú támogatásával foglalkoznak. Terjesztjük a saját gyakorlatunkban bevált segítő pedagógiai gondolkodásmódot és módszereket. Ebben a munkában kulcsszemélynek tartjuk a pedagógusokat, mivel sajnálatos módon a szélsőséges magatartásformák először mindig az iskolában jelennek meg. Itt, megfelelő gondozás, hozzáállás alkalmazásával még van mód a kihullás, a kirekesztődés, a devianciák felé sodródás megállítására, megelőzésére.

BELVÁROSI TANODA ALAPÍTVÁNY

1056 Budapest, Irányi utca 19. | tel. 06 30 517 22 46 | www.btabp.hu | info@btabp.hu

2. Történetünk

A „Belvárosi Tanoda” Alapítvány egyéves felkészítő munka után, 1990 őszén kezdte meg működését. Tevékenységének célja a 15-25 éves, középiskolából kimaradt, kallódó, deviáns fiatalok megkeresése, gondozása, képzése, mentálhigiénés ellátása. E cél megvalósítása érdekében alakult meg - ugyanebben az évben – és működik azóta folyamatosan a speciális pedagógiai programmal dolgozó, tandíjmentes középiskola a - **Belvárosi Tanoda Alapítványi Gimnázium.**

A munka - önmagunk számára is kísérletként definiálva azt - **1990** őszén kezdődött meg, 30 diákkal és 7 segítő-oktatóval **nappali tagozatos munkarendben.** A BTA működésének máig is érvényes alapelveit és elemeit alkalmaztuk már ekkor: a személyes problémák gondozása és tanítás egy helyen, személyre szabott tanulási program és módok, szerződéses rendszer, stábmunka, világos követelmények és szabályok, a diákok és a hozzánk jelentkező fiatalok igényeire folyamatosan reagáló ill. ahhoz igazodó tevékenység fejlesztés.

Az első meglepetés még a tanév elindulása előtt ért minket: a viszonylag kis propagandamunka ellenére az első felvételi alkalmával a túljelentkezés tízszeres volt. Így a megkereső munka fölöslegessé vált, ám azt is éreztük, bár igazán jelentését és jelentőségét még nem értettük annak, hogy iskolánk méreteit jóval meghaladó problémakörben töltünk be hiánypótló szerepet.

Évről évre többen jelentkeztek hozzánk, a túljelentkezés évente 12-15-szörös volt. Még az első tanév második felében diákjaink kérésére és a jelentkezők alaposabb megismerése céljából megkezdtuk a **Tanoda-Klub** működtetését. A klub vezetői 1991-ben pedagógiai programunk átvételével létrehozták a Külvárosi Tankört.

Már az első tanév során világossá vált, hogy a folyamatosan jelentkezőkkel valamilyen szervezett rendszerben kell foglalkozni, így alakult ki a második-harmadik tanévre a BTA - Ügyelet. **Az Ügyelet a BTA-ba jelentkező, ill. krízishelyzetben lévő, de tanulói jogviszonyt a Tanodával nem létesítő kallódó fiatalokkal való folyamatos kapcsolattartás módja, önálló feladatokkal és működési módszerekkel.**

A nagyarányú túljelentkezés, valamint sok olyan fiatal jelentkezése, akiknek problémái a rendszeres iskolába járást eleve lehetetlenné tették (pl.: súlyos testi vagy idegrendszeri problémák, munka melletti tanulás, vagy egyszerűbb esetekben a

BELVÁROSI TANODA ALAPÍTVÁNY

1056 Budapest, Irányi utca 19. | tel. 06 30 517 22 46 | www.btabp.hu | info@btabp.hu

túlnyomórészt máshol végzett sikeres tanulmányok rövid időn belül történő átismétlésének, befejezésének igénye) differenciált megoldást kívántak meg. Így alakult meg és indult el **1991** őszén az **Egyéni Időbeosztású Tagozat** munkája, ahol újabb 30 diák – szintén nappali munkarendben, de kötetlen, a diákok időrendjéhez alkalmazkodó időbeosztásban létesíthetett tanulói jogviszonyt az iskolával.

A legtöbb sokkoló élményt kezdetben a túljelentkezések miatti mennyiségi probléma, míg később a hozzánk forduló fiatalok állapotának látványos rosszabbodása okozta és okozza. Egyre többfajta probléma kezelésére kellett reagálni. Működésünk kezdetétől fogva találkozunk és foglalkozunk szenvedélybeteg fiatalokkal is, a drog- és alkoholfogyasztást - mint minden más deviancia-problémát is - tünetként értelmezve, melynek hátterében sok egyéb rendezetlenség áll. E tevékenység során ismerkedtünk meg a pécsi székhelyű Leo Amici Alapítvány komlói rehabilitációs intézetével. 1994-ben egy kábítószerfüggő tanodás diák került a komlói intézetbe és ottani terápiájában részt kapott a tanulási folyamat. Kezelésének befejezése után újra a Tanoda diákja lett és sikeresen fejezte be tanulmányait. Így indult a két intézmény közös gondolkodása és munkája. 1995-re a max. 15 fő befogadóképességű komlói intézetben élő szenvedélybeteg fiatalok közül már 3 fő lett a Tanoda diákja, 1996-ban ez a létszám növekedett, és a két éves gyakorlati munka kialakította a szervezett keretek közt működő **Konzultáló-levelező munkarendet**.

Az évek során sok olyan fiatal is jelentkezett hozzánk, akik tanulmányaikat a negyedik évfolyamon vagy akár annak befejezése után szakították meg eredeti iskoláikban, s tőlünk csak az érettségi vizsga megszerzésének lehetőségét kérték. Ezt mi a legtöbb esetben lehetővé tettük számukra, de e tevékenységünk is szervezettebb keretet kívánt. Így alakult meg 1996-ban a **Esti-levelező munkacsoport**.

Ezek a fejlesztések azt is jelentették, hogy iskolánk tevékenysége szerteágazóvá vált. Az 1996-98 közti időszakban még a fenti strukturális keretek között ugyan, de újabb kezdeményezések, specializálódások jelentkeztek. Az esti-levelező tagozat keretei között 1997-től - amikor egyik diákunk letartóztatásba került – megkezdődött az előzetes letartóztatásban lévő fiatalok tanításának kísérlete. Ez a munka is fejlődésnek indult, s az évek során egyre több diákkal, s egyre speciálisabb feladatokkal bővült.

Az **1998-2001 közötti időszak** egyfajta újrarendeződés, újjászületés, „újra-alapítás” jegyében zajlott. Ezt az újrarendeződést három tényező határozta meg alapvetően:

BELVÁROSI TANODA ALAPÍTVÁNY

1056 Budapest, Irányi utca 19. | tel. 06 30 517 22 46 | www.btabp.hu | info@btabp.hu

- Az alapítás óta eltelt időben felhalmozódott és természetes úton bővült szakmai tapasztalataink, tudásunk bővülése;
- A kimaradó fiatalok problémáinak mélyülése, specializálódása, az egyre szélsőségesebb viselkedési formák és élethelyzetek tömeges megjelenése;
- Úgy a segítő munkában, mind a tanítási folyamatban a még erőteljesebb személyközpontúság iránti igények és saját elköteleződésünk, elvárásaink.

Az újrendeződés 2001 őszére zárult. A hozzánk forduló fiatalok problémáinak speciálisabb kezelése érdekében tekintetében munkacsoportok (stábok) különülnek el, s a feladatokhoz igazítják szakmai, pedagógiai programjukat. Három munkacsoport jött létre ekkor:

- **A Megálló Program**, mely a szenvedélybeteg- és komoly életvezetési zavarokkal és tanulási problémákkal küszködő fiatalok egész napos ellátását, érettségire való felkészítését vállalta, napirendbe szervezett, terápiával is kiegészülő segítő munkával;
- **A Váltó Program**, mely kriminális életvezetésű, előzetes letartóztatásban lévő, büntetésüket töltő, szabadult, ill. szabadlábban lévő fiatal felnőttek oktatását és reszocializációját végezte.
- **A BTAG Második Esély segítő iskola** a középiskolákból kimaradt, életvezetési zavarokkal és komoly tanulási hiányosságokkal és/vagy szociális hátrányokkal küzdő fiataloknak kínál tanulási lehetőséget.

A Megálló és a Váltó program 2005-be önállósodtak és azóta önálló alapítványi formákban végzik munkájukat, a tanulói jogviszonyt továbbra is a BTAG biztosítja számukra.

2004 szeptemberétől a BTAG-ban érettségizett fiatalok számára iskolarendszerű, középfokú szakképzést indítottunk. Ezen új tevékenység megkezdésével az intézmény neve megváltozott. Új neve: **Belvárosi Tanoda Alapítványi Gimnázium és Szakközépiskola** lett.

Az intézmény tehát óriási fejlődésen, változáson ment keresztül. A diáklétszám az eredeti 30 főről évi 150-ra nőtt, a Tanodában dolgozók száma pedig az eredeti 7 főről, mintegy 20-25 főre növekedett. Szervezett kereteket kapott a nem tanulói jogviszonyban lévő gondozottjaink ellátása. Sokat tanultunk, s így a munkánk minősége is sokat változott úgy a tanítás, mint a gondozás tekintetében. Megfogalmazódtak a Tanoda-módszer területei,

BELVÁROSI TANODA ALAPÍTVÁNY

1056 Budapest, Irányi utca 19. | tel. 06 30 517 22 46 | www.btabp.hu | info@btabp.hu

formát öltöttek összetevői. Ezt nagyban elősegítette, hogy a szakma az első évtől kezdve nagy érdeklődéssel fordult a Tanoda felé. **Minden évben sok látogatót, hospitálót, terepgyakornokot fogadtunk, fogadunk és tanítottunk.** Több felsőoktatási intézmény terephelye vagyunk (ELTE PPK, Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskola Általános Szociálismunkás Kar, stb.). Az eltelt években számos szakdolgozat született a pedagógiai és segítő munkánkról.

1.1. Második Esély Iskola – Belvárosi Tanoda Alapítványi Gimnázium és Szakközépiskola (BTAG) (www.beltanoda.hu)

A BTAG olyan állami feladatot ellátó, tan- és térítési díjmentes iskola, amely a középiskolákból kimaradt, súlyos problémákkal küszködő, kallódó, olykor deviáns fiatalok személyközpontú gondozását, oktatását, érettségiztetését tekinti szakmai feladatának. Ezt a feladatot egyénre szabott tanítási-tanulási és személyiségfejlesztő program keretében látja el. Az iskola helyi tanterve tartalmilag megegyezik az Oktatási Miniszter által jóváhagyott „Belvárosi Tanoda Alapítványi Gimnázium Alternatív Kerettanterve”-vel (nyilvántartási szám: 6380/2005).

A Tanoda alapfilozófiája szerint segítő iskola, melynek feladata, hogy a hozzánk forduló fiatalok számára lehetőséget biztosítson életproblémáik megoldásához, a középiskola elvégzéséhez és az érettségi vizsga letételéhez. Segítő pedagógiánk legfontosabb elemei:

- elfogadó, biztonságos, támogató iskolai légkör kialakítása,
- egész napos strukturált elfoglaltság lehetőségének biztosítása,
- segítő párrendszer/mentorrendszer,
- személyre szabott tanulási program és módszerek;
- egyéni tanulási útvonal és fejlesztés biztosítása;
- stáb munka.

A fentiekre épülő személyközpontú, támogató légkörben az itt eltöltött idő alatt a fiatalok megerősödött önbizalomra és tartalmas emberi kapcsolatokra tesznek szert, s nem utolsósorban, a tanulásban is sikereket érnek el.

BELVÁROSI TANODA ALAPÍTVÁNY

1056 Budapest, Irányi utca 19. | tel. 06 30 517 22 46 | www.btabp.hu | info@btabp.hu

Diákjaink

A BTAG-ba mentálhigiénés szempontból elhanyagolt fiatalokat veszünk fel. Diákjaink képzetlen, szakképzetlen, veszélyeztetett, jórészt szociálisan is hátrányos helyzetű, jövőkép nélküli deviáns fiatalok. Olyan fiatalokat is ellátunk, akikkel a hagyományos intézményi keretek között működő segítő rendszerek (Pályaválasztási Tanácsadók, Nevelési Tanácsadók, Családgondozók, Drogambulanciák, Ifjúsági Irodák, stb.) egyáltalán nem kerülnek kapcsolatba. A BTAG - mint ifjúsági segítő intézmény - a deviancia összes részjelenségére, tünetére egy helyen reagál. Az alábbi problémákkal foglalkozunk:

- viselkedési zavarok;
- jelentős tanulás-módszertani hiányosságok;
- szocializációs zavarok;
- szenvedélybetegségek;
- különféle szubkultúrák befolyása;
- szélsőségesen rossz vagy jó szociális körülmények;
- állami gondozottság;
- etnikai kisebbséghez tartozás;
- hosszabb ideig külföldön tartózkodás, tanulás;
- pszichés, pszichoszomatikus tünetek (szorongások, kényszerek, anorexia nervosa, mániako-depresszió, stb.);
- beszédhibák;
- kommunikációs sérülések, gátak;
- bűnöző életmód.

A labilis pszichés állapot, az életvezetési rendezetlenségek, a szociális gondok és ezekkel párhuzamosan a tanulási képességek elmaradottsága, s mindebből következően az önbecsülés szinte teljes hiánya és a szorongások elhatalmasodása jellemzi a középiskolákból kimaradó fiatalokat. Egyre lehetetlenebb és szívszorogatóbb élethelyzetekkel és állapotokkal találkozunk. Szétesett családi háttér, az állami gondozottság, a szenvedélybetegségek, a pszichés zavarok, a kriminális életvezetés, a börtönlét, a szegénység, a hajléktalanság egyre nagyobb számban megjelenő problémák a Tanodában. A tanulás iskolán kívüli feltételei pedig egyre kevésbé adottak.

BELVÁROSI TANODA ALAPÍTVÁNY

1056 Budapest, Irányi utca 19. | tel. 06 30 517 22 46 | www.btabp.hu | info@btabp.hu

Ezekre a problémákra próbál a BTAG, mint **ifjúságsegítő intézmény a segítő és oktató munkát egységként értelmezve és alkalmazva** reagálni, s a fenti gondokra személyenként megoldást találni. A tanulmányok folytatása, az érettségi megszerzésének valós lehetősége, a reszocializálás, a konkrét segítség, amit nyújt. A BTAG-ban szerzett érettségi a hagyományos ismeretanyagon túl, a bekerülési állapothoz viszonyított tartós, egészségesebb állapotot, konkrét életesélyeket jelent. Ez a „gyógyulás” a társadalomnak - pénzben is jól kifejezhető - nyeresége.

3. Módszertani anyagaink, képzéseink

1996-ban „**A segítő iskola**” címmel 9 módszertani anyagban rögzítettük tapasztalatainkat:

- Egy deviáns gimnázium
- A Tanoda működése a diákokkal készített interjúk alapján
- „A Tanoda agya és szíve: a stáb” - A stábmunka, mint intézményvezetési mód a Tanodában
- A személyközpontú felvételi rendszer
- A tanulócsoportok szervezése és működtetése személyközpontú rendszerben
- Az érettségi, mint életfordulópont
- A drogprobléma megközelítése és kezelése a Belvárosi Tanodában
- Devianciaproblémák a Tanodában – adatgyűjtés
- Segítő szakemberek felkészítése a deviancia-problémára

2008-ban adtuk ki ifjúságsegítéssel foglalkozó kötetünket:

- „Hullott körték paradicsoma” – Komplex Ifjúságsegítő Modell
(<http://www.youthopportunity.eu/kim/index.htm>)

2010-ben összefoglaltuk a segítő pedagógia módszertanát és alkalmazásának lehetőségeit:

- A segítő pedagógia módszertana
- A segítő pedagógia alkalmazásának protokollja
(<http://www.youthopportunity.eu/konyvt.htm>)

Akkreditált képzéseink:

- Tanár –diák segítő kapcsolat (OK-410/10/2010)
- Kiegészítés és feltöltődés (OK-410/10/2010)

BELVÁROSI TANODA ALAPÍTVÁNY

1056 Budapest, Irányi utca 19. | tel. 06 30 517 22 46 | www.btabp.hu | info@btabp.hu

4. Nemzetközi projektjeink

- Development of a European Career Guidance and Transnational Work-Related Exchange Programme for Disadvantaged Young Adults – Grundtvig Learning Partnership
- Fiatalok Tematikus Hálózat - Equal - Esélyteremtés a foglalkoztatásban
- Back to the life! – Complex model of care of addiction - social reintegration process of addicts and endangered youth - Phare Access Macro projekt
- “What is that we can provide instead of drugs” - European Union - Civil Society Drug Demand Reduction
- Nemzetközi Színház- és zeneterápiás találkozó
- Experimental Network for Effective Care for Addict Patients - Phare Access 1999-2000 Program – Mikroprojektek
- Improving regional capacity in connection with addiction treatment and endangered youth
- Phare and Tacis LIEN Programme Phare Partnership Programme